

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1818/2022
06.07.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Јасминке Станојевић, председника већа, Споменке Зарић, Бисерке Живановић, Драгане Миросављевић и Гордане Комненић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Гавра Димитријевић, адвокат из ..., против тужене Предшколске установе „Радосно детињство“ из Новог Сада, коју заступа Правобранилаштво Града Новог Сада, ради исплате, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 462/22 од 02.03.2022. године, на седници одржаној 06.07.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 462/22 од 02.03.2022. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 462/22 од 02.03.2022. године и пресуда Основног суда у Новом Саду П1 2050/2021 од 01.12.2021. године, у ставу првом, другом, четвртном и петом изреке, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован, тужбени захтев тужиље којим је тражила да суд обавезе тужену да јој: на име накнаде трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора за период од 01.04.2018. године до 30.04.2021. године исплати појединачне месечне износе наведене у ставу другом изреке првостепене пресуде са припадајућом законском затезном каматом све ближе одређено ставом другим изреке првостепене пресуде и одбија захтев тужиље за накнаду трошкова поступка са припадајућом каматом.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужиља да туженој накнади трошкове ревизијског поступка од 18.000,00 динара у року од 8 дана од дана пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 2050/2021 од 01.12.2021. године, ставом првим изреке, тужбени захтев тужиље је делимично усвојен. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиљи на име накнаде трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора исплати појединачне укупне месечне износе са законском затезном каматом све ближе одређено овим ставом изреке. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље на име укупног појединачног месечног износа на име накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за

коришћење годишњег одмора и то у појединачним месечним износима са законском затезном каматом преко досуђених износа ставом другим изреке до потраживаних износа, све ближе одређено овим ставом изреке. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да за тужилји исплати трошкове поступка у укупном износу од 35.400,00 динара са законском затезном каматом од извршности до коначне исплате. Ставом петим изреке, суд је тужилју ослободио од плаћања судских такси.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 462/22 од 02.03.2022. године, одбијене су жалбе тужилје и тужене и потврђена првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је изјавила благовремену ревизију због погрешне примене материјалног права. Предложила је да се о ревизији одлучи као изузетно дозвољеној, у смислу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку.

По оцени Врховног касационог суда, испуњени су услови за одлучивање о посебној ревизији тужене, ради уједначавања судске праксе о праву запослених у предшколским установама на исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, на основу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20), па је одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је испитао побјијану пресуду, применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку и утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилја је код тужене запослена на радном месту ... у вртићу, са утврђеним коефицијентом за обрачун плате од 6,30. У спорном периоду од 01.04.2018. године до 30.04.2021. године, тужена је тужилји обрачунавала и исплаћивала зараду тако што је основицу коју објављује Влада Републике Србије множила коефицијентом радног места на основу метода обрачуна плате од почетка примене Закона о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19). Пошто је тако добијена висина основне плате, у спорном периоду, била нижа од износа минималне зараде, тужена је тужилји сваког месеца вршила корекцију плате до износа минималне зараде, па је тужилји у спорном периоду, исплаћивана плата у висини минималне зараде. У обрачунским листама плата тужилје није исказивана, као посебна ставка, накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. Вештачењем је утврђено да, на основу присуства на раду и најповољнијег критеријума у упоредним важећим Колективним уговорима у Републици Србији, између осталог ПКУ за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије, дневни износ топлог оброка је 250,00 динара бруто, а регрес износи 75% просечне исплаћене зараде по запосленом у Републици Србији. Вештачењем су утврђени месечни износи неисплаћеног топлог оброка и регреса за тужилју у спорном периоду у три варијанте од којих су судови прихватили варијанту три по правној аналогији спрам критеријумима у упоредним важећим колективним уговорима у Републици Србији који се односе на

предузећа која се финансирају из буџета и који су важећи у истом временском периоду на који се односи потраживање тужиље.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су тужбени захтев тужиље делимично усвојили и тужену обавезали да јој исплати накнаду трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора у спорном периоду у висини утврђеној варијантом три вештачења, са припадајућом каматом, јер су закључили да у износу минималне зараде, по дефиницији из члана 111. Закона о раду, не може да буде садржана предметна накнада трошкова, независно од чињенице што је одредбом члана 4. став 1. Закона о платама у државним органима, јавним службама прописано да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а ставом 2. истог члана, да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. По мишљењу нижестепених судова, у ситуацији када је тужена тужиљи исплаћивала минималну зараду следи да тужиљи није исплаћен топли оброк и регрес, па је тужена дужна да јој ту накнаду исплати у износу утврђеном вештачењем, правном аналогijом, према критеријумима у упоредним важећим Колективним уговорима у Републици Србији за предузећа која се финансирају из буџета, који су били важећи у истом временском периоду на који се односи и предметно потраживање тужиље.

Врховни касациони суд налази да су нижестепени судови погрешно применили материјално право.

Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 88/2017... 129/2021), у одредби члана 187. став 3. прописује да се на утврђивање и обрачун плата, накнада и додатака запослених у установи примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама.

Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19), прописује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе (члан 1. став 1. тачка 3.). Одредбом члана 3. став 1. тог Закона, прописано је да основицу за обрачун и исплату плата утврђује Влада, осим за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне скупштине Републике Србије. На основу одредбе члана 4. став 1. истог Закона, прописано је да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а став 2. истог члана Закона, да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Посебан Колективни уговор за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, бр. 21/15 и 99/20), у одредби члана 20. прописује елементе за утврђивање плате, тако да се плата утврђује на основу: основице за обрачун плате, коефицијента са којим се множи основица, додатака на плату и обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата у складу са Законом (став 1.), а уколико је основна плата запосленог, која је утврђена на основу основице за обрачун плата и коефицијента из прописа о коефицијентима за обрачун и исплату плата, за пуно радно време и остварени стандардни учинак, ниже од минималне зараде, основна плата запосленог утврђена на горе описани начин, исплаћује се у висини минималне зараде (став 2.).

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 75/14), у одредби члана 118. став 1. прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду и то, између осталог, за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин (тачка 5.) и регрес за коришћење годишњег одмора (тачка 6.), а према ставу 2. те одредбе Закона, висина трошкова из става 1. тачка 5. овог члана мора бити изражена у новцу. Одредбе овог Закона примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није другачије одређено, на основу одредбе члана 2. став 2 тог Закона.

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама, коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Одредбом члана 2. став 1. тачка бб те Уредбе, утврђени су коефицијенти за обрачун исплата запослених из члана 1. ове Уредбе, које се примењују на запослене у предшколском васпитању и образовању.

У конкретном случају, тужиља је запослена у предшколској установи, па се на утврђивање и обрачун њене плате, као и накнада и додатака по основу рада, примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Супсидијерна примена Закона о раду прописана је само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и одговорностим запослених нису другачије уређени. Пошто посебан закон (Закон о платама у државним органима и јавним службама) прописује да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, следи да та одредба посебног Закона искључује примену опште норме из Закона о раду. Посебним Колективним уговором за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, бр. 21/2015) није предвиђено право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора, а то право није предвиђао ни претходно важећи Посебни колективни уговор („Службени гласник РС“, бр. 12/2009). Дакле, на основу горе наведених прописа, произлази да су примања по основу накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора садржана у коефицијенту као једном од елемената плате, па не постоји правни основ за остваривање предметног права тужиље садржан било у општем било у посебном акту. То значи да тужиљи не припада право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора пошто су те накнаде садржане у коефицијенту њене плате, па је то што је тужиљи, у спорном периоду, исплаћивана минимална зарада без утицаја на одлучивање.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у ставу другом изреке донео применом одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку.

Тужена је успела у поступку по ревизији па јој, на основу одредбе члана 165. став 2. у вези члана 153. став 1. и 154. Закона о парничном поступку припадају трошкови тог поступка на име ангажовања јавног правобранилаштва, на основу одредбе члана 162. Закона о парничном поступку, у износу од 18.000,00 динара, одмереним применом важеће Адвокатске тарифе („Службени гласник РС“, бр. 37/21 од 14.04.2021. године), из којих разлога је одлучено као у ставу трећем изреке.

**Председник већа - судија
Јасминка Станојевић, с.р.**

За тачност отправака
Управитељ писарнице
Марина Антонић